

ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان و راهکارهای کاربردی آن‌ها در ناجا از دیدگاه مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله امام‌خامنه‌ای (مدظله العالی)

امید دلاوری^۱، احمد ملکی^۲، هادی قزوینه^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/ ۲۸

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان و راهکارهای کاربردی آن‌ها در ناجا از دیدگاه مقام معظم رهبری انجام پذیرفته است. روش مورد استفاده در این پژوهش از نوع تحقیق‌های کیفی بوده که با بهره‌گیری از روش توصیفی انجام پذیرفته است. بنابراین، فاقد فرضیه، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری است. روش جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش به‌صورت کتابخانه‌ای و مراجعه به اسناد و منابع مکتوب و مبتنی بر یادداشت‌برداری انجام گرفته است زیرا؛ تعاریف مختلفی از پلیس جامعه‌محور از سوی دانشمندان غیرمسلمان مطرح شده و آن‌ها همراه با این تعاریف راهکارهایی برای تحقق آن ارائه داده‌اند. مسأله و هدف اصلی این مقاله تبیین ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان و راهکارهای تحقق آن در ناجا است. بنابراین، این پژوهش تلاش کرده در راستای وظایف ذاتی مقرر شده برای نیروی انتظامی در قانون، با نگرشی نو ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان را با استفاده از دیدگاه‌های مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) استخراج و تبیین نماید. در پژوهش حاضر، در جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌دست آمده از روش تحلیل محتوا بهره گرفته شده است، در نتیجه تصریح گردید بر اساس دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله) مهم‌ترین ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان اعم از خدمت به مردم با نیت الهی و قصد قربت، امر به معروف و نهی از منکر، اقتدار همراه با رأفت، عفت و پاکدامنی، صحت عمل، درستکاری، امانت داری و عدالت می‌باشد.

واژگان کلیدی: ویژگی‌های اجتماعی، پلیس مسلمان، پلیس جامعه‌محور، نیروی انتظامی

^۱ - کارشناس ارشد موادمخدر دانشگاه علوم انتظامی امین orbm.dddj2018@gmail.com

^۲ - کارشناس ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین

^۳ - کارشناس ارشد علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی

مقدمه

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ (حج: ۴۱).

«همان کسانی که چون در زمین به آنان توانایی دهیم، نماز برپا می‌دارند و زکات می‌دهند و به کارهای پسندیده وامی‌دارند و از کارهای ناپسند باز می‌دارند و فرجام همه کارها از آن خداست».

رهبر معظم انقلاب، حضرت امام خامنه‌ای (دام ظلّه)، همواره با تدابیر و رهنمودهای خود راه روشنی را برای افراد و دستگاه‌های مختلف کشور در راستای رسیدن به جامعه اسلامی آرمانی نشان می‌دهند. نیروی انتظامی با یدک کشیدن عنوان پلیس اسلامی، همواره باید این رهنمودها را سرلوحه کار خود قرار دهد تا به عنوان پلیس اسلامی زبان‌زد و الگوی پلیس در جهان باشد. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی (سازمانی است) که باید آن را با تمام ویژگی‌های ارزنده و در تمام ابعادش حفظ و تقویت کرد تا بتواند با اتکال به خداوند به تکامل خویش ادامه دهد و همچنان در جایگاهی مطلوب و منطبق با معیارها و شاخص‌های مکتبی برگرفته از قرآن و سنت نبوی نقش بسیار مهم خود را در مجموعه نظام ولایی ایفاء کند. از این رو، همه دست اندرکاران - اعم از فرماندهان، مسئولان، مربیان و استادان، دولت و نیز آحاد این نیرو باید (به وظایف خود عمل کنند) و هر کس که وظیفه‌ای نسبت به این نیرو دارد آن را به شایستگی انجام دهد تا این نهاد اسلامی، روز به روز بارورتر و پرتوان‌تر به وظیفه خطیر برقراری نظم و امنیت و پاسداری از دستاوردهای انقلاب عمل کند.

نباید فراموش کرد که پلیس فاقد ویژگی‌های اسلامی، به هیچ روی زینده جامعه اسلامی متمدن و فضیلت‌گرای ما نیست و نیز با مقصدهای عالی حکومت

اسلامی سازگار نیست؛ حکومتی که همه ارکان تصمیم گیری و مدیریت آن را باید مومنان و صالحان تشکیل دهند و قرآن کریم نیز فراهم سازی زمینه‌های والاترین ارزش‌های اخلاقی در حیطه‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی و سازمانی را به دست و همت آنان نوید داده است. در اینجا این پرسش مطرح است که پلیس مسلمان چه ویژگی‌های اجتماعی‌ای باید داشته باشد و برای حفظ، تقویت و تکامل این ویژگی‌ها چه باید کرد؟ چگونه می‌شود این ویژگی‌ها را در پلیس با همان اهداف، آرمان‌ها و انگیزه‌های الهی تقویت نمود و در سنگر دفاع از انقلاب نگه داشت؟ معیارهای تکاملی و تقویت کننده این ویژگی‌ها در آینده چیست؟ دیدگاه مقام معظم فرماندهی کل قوا حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله العالی) در خصوص این ویژگی‌ها چیست؟

بدین ترتیب، مهم‌ترین رسالت این مقاله در مورد تبیین ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان از دیدگاه حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله العالی) که همان تحقق کامل نوید قرآنی بیان شده در آیه ۴۱ سوره حج است، که در طلیعه مقدمه به آن اشاره شد و آن کسب توانایی الهی برای اقامه احکام الهی به خصوص امر به معروف و نهی از منکر است. بدیهی است که با اقامه آن‌ها عاقبت همه کارها ختم به خیر می‌شود. با عنایت به تغییر رویکرد سازمان ناجا به سمت جامعه محوری که به آرامی از سال ۱۳۷۸ شروع شده و از سال ۱۳۸۵ نیز برای بسط اقدامات اجتماعی در کلیه سطوح فعالیت‌های پلیس، رده‌های اجتماعی در کلیه پلیس‌های تخصصی و مأموریتی ناجا شکل گرفته‌اند تا بازوان قدرتمندی برای تشکیلات پلیس جهت برقراری و ایجاد ارتباط با جامعه باشند. چنین است که تدوین مطالبی علمی و تخصصی در راستای شناخت ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان و راهکارهای تحقق آن در نیروی انتظامی کاملاً ضروری به نظر می‌رسد (بیات و همکاران، ۱۳۸۷).

مقوله امنیت یکی از مؤلفه‌های مهم و بسترساز سایر مؤلفه‌ها و توسعه پایدار است که پلیس نقش و کارکردی جدی در تحقق آن بر عهده دارد. از سوی دیگر، حیطة عملکردی پلیس با مقوله سبک زندگی و برخی از مصادیقی که مقام معظم رهبری^۱ برای آن برشمردند، ارتباط و همپوشانی جدی دارد که این امر بر اهمیت عملکرد نیروی انتظامی می‌افزاید. موفقیت و کامیابی رضایت بخش در تأمین نظم و امنیت و آرامش جامعه نیازمند نگرشی نو و کاربردی و شناخت الگوهای اجتماعی برگرفته از دیدگاه‌های مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله) است. نیروی انتظامی برای تحقق اهدافی خاص و رساندن اجتماع به موقعیتی مطلوب بنیان یافته است.

با توجه به صراحت متن قانون، اهمیت، جایگاه و نقش پلیس در پاسداری از ستاوردهای انقلاب اسلامی، تأمین نظم و امنیت و آسایش و رفاه عمومی بر کسی پوشیده نیست. در این میان، بزرگترین وظیفه نیروی انتظامی بر اساس سخنان مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، پاسداری از ارزش‌های اصیل انقلاب اسلامی است. آسودگی و ایمنی بیشتر با التزام به اخلاق و خدمت به شهروندان، مستلزم ارتباط رو در روی پلیس با آحاد جامعه است و ایجاب می‌کند که کارکنان این سازمان ویژگی‌های اجتماعی لازم را درخصوص رعایت اخلاق اسلامی و تعامل با مردم داشته باشند. تحقق این خواسته در شناسایی ویژگی‌های اجتماعی مطرح شده در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است.

با بررسی‌ها و واکاوی‌های انجام شده در تحقیقات و پژوهش‌های صورت گرفته، اگرچه برخی از آن‌ها به ویژگی‌های پلیس مسلمان پرداخته‌اند، اما پژوهش جامعی یافت نشد که با سخنان امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، الگوی جامعی از

^۱ - مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای در سخنرانی‌هایی که در تاریخ ۸۲/۷/۱۲ - ۸۳/۲/۱۶ - ۸۳/۷/۱۵ و ۹۴/۲/۶ ایراد فرمودند. و به ویژگی‌های پلیس اسلامی اشاره فرمودند که در فصل مربوط به دیدگاه‌های ایشان مفصل به آن اشاره خواهد شد.

ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان را ارائه کرده باشد. در این پژوهش، پژوهشگران در پی شناسایی ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان است که پس از شناسایی آن‌ها تلاش کند تا الگویی قابل توجه از ویژگی‌های پلیس مسلمان ترسیم نماید. بنابراین، سؤال اصلی عبارت است از؛ ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی) چیست و راهکارهای تحقق آن در ناجا کدام است؟

دقت و تفکر در فرمایش‌های مقام معظم رهبری، اهمیت و جایگاه پلیس اسلامی را به وضوح نمایان می‌سازد، مقام معظم رهبری در این زمینه می‌فرماید: «یکایک افسران و درجه داران و پاسبان‌ها و عناصر پلیس از بالا به پایین باید به کمک آقایان محترم عقیدتی سیاسی این مجاهدت را بکنند که پلیس را به سطح پلیس اسلامی کامل برسانند» (۱۳۶۹/۰۷/۰۴).

ماهیت اسلامی سازمان پلیس موجب می‌شود که سازماندهی آحاد پلیس و نیروهای انتظامی از هر جهت حتی تامین نیروی انسانی ماهیت و شکل اسلامی به خود بگیرد. رهبر معظم انقلاب در این مورد می‌فرماید: «امروز نیروی انتظامی باید مظهر سه چیز مهم باشد اول دیانت و آنچه که ناشی از دیانت است؛ مثل عفت و اخلاق نیکو، اخلاق اسلامی، دوم، اقتدار است؛ نیروی انتظامی باید قدرتمند باشد. در سر تا سر کشور یک نیروی انتظامی است و بارهای سنگینی را بر دوش دارد؛ به همین دلیل باید قدرت را با عوامل مادی و معنوی آن در خود حفظ کند. سوم، هوشیاری و هوشمندی است؛ خاصیت نیروی نظامی و انتظامی، همین هوشیاری و هوشمندی است، فریب نخوردن و همه جا حضور داشتن؛ نیروی انتظامی باید این سه خصوصیت ایمان و اقتدار و هوشیاری را به طور روزافزون در خود به وجود بیاورد و هرچه هست، بیشتر کنند؛ مردم هم باید به چشم برادران حافظ نظم و امنیت به آن‌ها نگاه کنند» (۱۳۷۰/۰۹/ ۱۳).

از کشوری که بر پایه و اساس آموزه‌های اسلامی هدایت می‌شود توقع می‌رود که پلیسی با ویژگی‌های اجتماعی اسلامی داشته باشد. بنابراین، شناسایی و عملی کردن ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان امری ضروری و مهم است که اگر صورت نگیرد ممکن است زیان‌های جبران ناپذیری بر اعتماد مردم نسبت به پلیس وارد شود.

روش‌شناسی

در این پژوهش، از روش تحقیق توصیفی و از نوع تحقیق‌های کیفی استفاده شده است. روش جمع‌آوری اطلاعات در این مقاله به صورت کتابخانه‌ای و مراجعه به اسناد و منابع مکتوب و مبتنی بر یادداشت‌برداری علمی است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده نوعی تحلیل محتوا می‌باشد به این صورت که یافته‌های گردآوری شده دسته‌بندی و دیدگاه امام خامنه‌ای در مورد هر ویژگی استخراج و نتیجه‌گیری شده است.

چارچوب نظری این تحقیق بر اساس رویکرد پلیس جامعه‌محور است. مقام معظم رهبری نیز به‌خوبی به رویکرد جامعه‌محوری پلیس توجه دارند و خطاب به نیروی انتظامی می‌فرمایند: «نیروی انتظامی، هم باید با عزت، هم با امانت، هم با کارایی خود، در محیط زندگی مردم بدرخشد. آن ملتی که نیروی انتظامی خود را عزیز می‌داند او را با خود یگانه می‌شمارد و به او اعتماد می‌کند، ملت خوشبختی است. مردم، نیروی انتظامی را باید از خود بدانند و شما باید با رفتار خود، با شیوه‌های خود، با امانت خود، با سلامت و صداقت اخلاقی عملی خود، این اطمینان و اعتماد را از خود در دل مردم به وجود بیاورید» (جاویدی، ۱۳۹۱: ۱۸۲).

در کشور ما سازمان پلیس اسلامی، از آشکارترین جلوه‌های اقتدار، رأفت و محبت نظام و میدان عملی شدن بسیاری از ارزش‌ها و فضایل اخلاقی است. بنابراین، چارچوب و پایه نظری این تحقیق بر موازین اسلامی و دینی قرار گرفته

است. با عنایت به اینکه موضوع تحقیق ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان از دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله) می‌باشد. بنابراین مبانی نظری تحقیق را همان دیدگاه‌ها و فرمایش‌های مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای تشکیل می‌دهد.

یافته‌ها

اهمیت و لزوم آشنایی کارکنان نیروی انتظامی با اندیشه‌های مقام معظم رهبری از آن جهت است که گذشته از ولایت معظم له بر جامعه اسلامی، بر طبق بند ۴ اصل یکصد و دهم قانون اساسی «فرماندهی کل قوای مسلح» را نیز بر عهده دارند. اطلاق این عبارت نشان دهنده مدیریت تام و عام مقام معظم رهبری به کل امور و شؤون نیروی‌های مسلح اعم از نظامی و انتظامی است (جاویدی، ۱۳۹۱: ۲۷).

رهبر معظم انقلاب اسلامی همواره با تدابیر و رهنمودهای خود راه روشنی را برای افراد و دستگاه‌های مختلف کشور در راستای رسیدن به جامعه اسلامی آرمانی نشان می‌دهند. نیروی انتظامی با یدک کشیدن عنوان پلیس اسلامی، همواره باید این رهنمودها را سرلوحه کار خود قرار داده تا به عنوان پلیس اسلامی زبانزد و الگوی پلیس جهان باشد. در ادامه، تلاش می‌شود برخی از تدابیر ایشان در راستای ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان بیان شود.

خدمت به مردم با نیت الهی و قصد قربت: اولین شاخصه پلیس اسلامی، انجام تمامی کارها و وظایف خود با نیت الهی و به قصد قربت است. در این خصوص، مقام معظم رهبری در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی در تاریخ دوم خرداد سال هزار و سیصد و نود و چهار می‌فرمایند: «کار شما از جمله کارهایی است که خیلی راحت می‌تواند نیت الهی و قصد قربت در آن راه پیدا کند. همه کارها را می‌شود برای خدا انجام داد، حتی تلاش معاش را هم می‌شود برای خدا انجام داد و قصد الهی کرد، اما در بعضی از کارها قصد خدایی کردن خیلی

راحت‌تر است؛ از جمله کار شما. چون کار شما خدمت به جامعه است، خدمت به مردم است...» (هفته نامه تبیین، ع.ق. ناجا، شماره ۳۵).

مقام معظم رهبری (مدظله) در مراسم بیعت فرماندهان و کارکنان کمیته انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۶۸/۳/۱۸ در خصوص ضرورت پیشه کردن تقوای الهی در کارها می‌فرماید: «... شما برادران عزیز، شغلتان حساس و خطیر است. همه‌ی شما چه مقامات بالای کمیته و چه حتی یک پاسدار معمولی این نهاد با زندگی و جان و مال و عرض مردم سروکار پیدا می‌کنید. به همین خاطر، باید خیلی متدین باشید، با خدا بسیار رابطه داشته باشید، از او کمک بگیرید، نماز باحال بخوانید، قرآن تلاوت کنید، تقوا داشته باشید، اخلاق و ادب اسلامی را رعایت کنید و در مقابل جلوه‌های فریبنده‌ی دنیا تسلیم نشوید... شما جوان‌ها، باصفا و بی‌آلایش و دارای دل‌های پاک و روح‌های صاف هستید. کار شما از ما راحت‌تر است و این راه را آسان‌تر از ما می‌پیمایید. شما نسل و نهال انقلاب هستید و نهادتان نیز انقلابی است. شما می‌توانید بندگان صالح و مؤمن و متعبد و ذاکر و پرهیزکار باشید. توصیه می‌کنم این خصوصیات را حفظ کنید. وصیت امام هم بر این نکات تأکید داشت.» (جاویدی، ۱۳۹۱: ۴۰).

فرماندهی کل قوا در بیانات خود در جمع فرماندهان و مسئولین سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی در تاریخ ۱۳۷۰/۱۱/۲ در خصوص لزوم ایجاد احساس حضور در پیشگاه الهی فرمودند: «... آن احساسی که همه جا بُرای خودش را دارد، احساس دینی و احساس حضور در مقابل پروردگار عالم است. هر جا هستیم. چه در مرکز این تشکیلات در تهران و در فلان اتاق باشیم، چه در فلان پاسگاه دورافتاده گوشه کشور در معرض تهاجم‌ها باشیم، این احساس حضور الهی لازم است، تا انسان کارایی و احساس قدرت پیدا کند و احساس خستگی نکند. از این‌جا کار برادران عقیدتی سیاسی روشن می‌شود. همه تلاش‌های عقیدتی،

سیاسی مقدمه است، برای این که این احساس حضور در پیشگاه الهی و این روح دیانت در یکایک افراد به وجود بیاید؛ یعنی جهت گیری این است. ما باید درس‌ها و تلاش‌های فرهنگی و کلاس‌ها و گزینش‌ها را - این چیزهایی که غالباً در مجموعه‌ی کارها می‌گنجد- با این معیار بسنجیم و ببینیم که آیا این افراد را به خدا نزدیک می‌کند؛ آیا این احساس حضور را در دل آنها زنده می‌کند، یا نمی‌کند؟ اگر کرد، خوب است؛ و الا فلا. البته آقایان روحانیون عزیز ما می‌دانند و باید دائماً توجه داشته باشند که عمل، بیش از زبان کارایی دارد. بهترین گویندگان و شیرین‌زبان‌ترین معلمان و واعظان و بیان‌کنندگان، اگر عمل‌شان بلنگد، همه این شیرین‌زبانی‌ها نقش بر آب خواهد شد. ما باید عملمان را درست کنیم» (همان: ۱۰۱ و ۱۰۲).

چگونه می‌توان وظیفه و امکانات قانونی در اختیار را ابزار قرب الی الله قرار داد؟ پاسخ این سؤال را مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله) در دیدار با فرماندهان و کارکنان نیروی انتظامی در تاریخ ۱۳۷۸/۷/۱۷ فرمودند: «...اگر نیروی انتظامی با اتکاء به این انسان‌های مؤمن و به این نظامی که انسان مؤمن می‌پرورد، بخواهد به اهداف والایی که این نیرو دارد، برسد - که ان شاء الله هم می‌تواند به آن اهداف برسد- باید همه تلاش‌ها و همّت‌ها متوجّه به این قضیه شود؛ یعنی شما کار را به عنوان یک خدمت و به عنوان یک وظیفه و آن امکان قانونی را که در اختیار شماست، به عنوان یک ابزار تقرّب الی الله بنگرید و در نظر بگیرید. همیشه فساد انسانها آن وقتی شروع می‌شود که آن اختیار و امکانی را که در دست آنهاست، به عنوان یک ابزار شخصی به حساب بیاورند، نه به عنوان یک ابزار برای انجام وظیفه الهی. این آن نقطه انحطاط و انحراف است. همه جا انسان‌های والا آن انسان‌هایی هستند که همه آنچه را که در اختیار دارند، متعلّق به خدا و وظیفه خدایی می‌دانند و آن را در راه وظیفه الهی - آن جایی که جای صرف آن است

بی‌دریغ صرف می‌کنند. افتخاری برای نیروهای مسلح ما - از جمله نیروی انتظامی بالاتر از این نیست که در مواردی، نشان داده که آماده است آنچه را که در اختیار دارد، در راه خدا مصرف کند. ... از طرفی، رعایت وظیفه و رعایت قانون؛ از طرفی محبت به مردم، به کسانی که انسان با آنها مواجه می‌شود؛ سخت‌گیری در موارد تخلف؛ در عین حال محبت و گذشت در موارد قابل گذشت؛ خود را، احساسات خود را، شأن خود را در مقابل وظیفه نادیده گرفتن، ابزار قانونی را، امکان شخصی را به عنوان وسیله‌ای برای تقرب الی الله به کار بردن. ببینید؛ وقتی همه این چیزها با هم شود، آن وقت فضل و کمک و تأیید الهی حتمی است. خدای متعال در این مدت، این ملت و امام بزرگوار ما را - که انصافاً مظهر همه این خصوصیات بود به کمک همین خصوصیات تأیید و کمک کرد و پیش برد...» (همان: ۱۷۳).

اگر کلیه کارکنان نیروی انتظامی خدمت در راه خدا و رضای الهی انجام دهند نتایج را برای آن‌ها در بر دارد که مقام عظمای ولایت و فرماندهی کل قوا این نتایج را چنین بیان می‌فرمایند: «از لحاظ احساس درونی یک انسان، هیچ چیز برای او به این اندازه رضایت نمی‌کند که احساس کند قوای جسمانی و فکری او در راه خدمت و رضای الهی به کار می‌رود. این، آن چیزی است که در درون و دل انسان، یک گلشنی از رضایت را به وجود می‌آورد و او را راضی می‌کند. در این راه، اگر انسان جان خود را هم از دست بدهد، احساس غبن نمی‌کند... خسارت آن وقتی است که انسان چیزی بدهد؛ اما چیزی نگیرد. وقتی انسان جان می‌دهد و یک چیز عزیزتر و ذی‌قیمت‌تر از جان - یعنی رضای الهی و سعادت ابدی را در مقابل آن به دست می‌آورد، این دیگر خسران نیست (همان: ۲۲۰).

با عنایت به فرمایشات معظم له، پلیس مسلمان باید این ویژگی را در خود ایجاد و تقویت نماید. پس از به‌وجود آمدن چنین ویژگی در نیروها، کسب رضایت الهی و توسعه خدمات مطلوب به آحاد مردم هدف غایی پلیس در حوزه مأموریت‌ها و

باعث ثبات نظم و انضباط اجتماعی می شود. مسؤولیت مهمی که کارکنان نیروی انتظامی در حوزه امنیت اجتماعی دارند، همواره آنان را با تهدیدها و آسیب‌هایی همراه می کند، که اگر قصد قربت و توکل به خدا در آن‌ها تقویت شود، می‌توانند از آزمایش‌های سخت و فریبنده رو سفید درآمده و باعث افتخار خود و مقام معظم رهبری قرار گیرند.

امر به معروف و نهی از منکر: زمانی که سخن از نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در میان است، باید به پلیس ایران از دیدگاه اسلام نگریسته شود؛ زیرا این نهاد برای اعمال دو اصل دینی امر به معروف و نهی از منکر از طریق حاکمیت دولت اسلامی شکل گرفته است (رفیعی، ۱۳۹۴: ۱۰۴).

امر به معروف و نهی از منکر یعنی مردم را به کار نیک واداشتن و از کار زشت بازداشتن است. امر به معروف و نهی از منکر به عنوان «اصل نظارت عمومی» یا «ضمانت اجرایی» قوانین اسلام مطرح می‌باشد. بدین معنی که خداوند حکیم برای پیاده شدن قوانین حیات بخش اسلام، علاوه بر همه ی پیش بینی‌هایی که نمود، نظارت برحسن اجرای آن را به عهده فرد فرد جامعه اسلامی، از هر قشری با رهبری جامع شرایط ولی فقیه نهاده است. بر این اساس، هر پلیس مسلمانی با امر به معروف و نهی از منکر به اجرای صحیح احکام اسلام کمک کرده و در واقع وظیفه شرعی و قانونی خود را اجرا نموده است (هفته‌نامه تبیین، ۱۷مهر ۱۳۹۵: ۵).

رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله العالی) نیز طی سخنان مبسوط و هشدار دهنده‌ای پیرامون امر به معروف و نهی از منکر می‌فرماید: «جامعه اسلامی با امر به معروف و نهی از منکر زنده می‌ماند، قوام حکومت اسلامی به امر به معروف و نهی از منکر است. بقای حاکمیت اختیار به این است که در جامعه، امر به معروف و نهی از منکر زنده باشد» (همان منبع).

فرازهایی از سخنان ایشان که در این خصوص فرموده‌اند عبارتند از:

« مبدا در گوشه و کنار، یا در دستگاه انتظامی یا قضایی، کسانی باشند که راه را جلو آور به معروف و ناهی از منکر سد کنند! مبدا کسانی باشند که اگر کسی امر به معروف و نهی از منکر کرد، از او حمایت نکنند، بلکه از مجرم حمایت کنند! ... دستگاه قضایی و نیروی انتظامی، موظفند که ناهی از منکر را پشتیبانی کنند. این، وظیفه‌ی آنهاست» (<http://farsi.khamenei.ir>).

اقتدار همراه با رأفت: مفهوم اقتدار با مفاهیم قدرت و نفوذ، پیوندی تنگاتنگ دارد. اقتدار، قدرت مشروع، قانونی و مقبولی است که می‌باید در شرایط مقتضی مورد اطاعت و فرمانبرداری قرار گیرد. اقتدار را قدرت مبتنی بر رضایت تلقی کرده‌اند. در اقتدار توجیه و استدلالی نهفته است که آن را از شکل قدرت عریان خارج ساخته و برای موضوع قدرت، پذیرفتنی می‌کند. از این رو، گفته می‌شود که اقتدار برای پیروان و تبعیت کنندگان، خصلت بیرونی ندارد. اقتدار نوع ویژه‌ای از نفوذ است؛ یعنی نفوذ مشروع. (<http://jahadiran.iran>).

اقتدار لازمه اجرای قوانین و برقراری امنیت است. بدون اقتدار در سازمان‌هایی نظیر نیروهای مسلح، امکان پیشبرد و انجام وظایف وجود ندارد. در تاریخ ۹۴/۲/۶ مقام معظم رهبری در فرمایشات خود در این خصوص می‌فرمایند: «... یک مسأله‌ی مهم [دیگری] که وجود دارد - که بنده بارها تکرار کرده‌ام - مسأله‌ی اقتدار نیروی انتظامی است. نیروی انتظامی در مسؤلیت خود که ایجاد امنیت است، مظهر حاکمیت جمهوری اسلامی است. یعنی جزو وظایف جمهوری اسلامی این است که در جامعه امنیت ایجاد کند. امنیت اخلاقی، امنیت اجتماعی - همان‌طور که شرح دادید - جزو وظایف ما است؛ جزو وظایف جمهوری اسلامی است؛ نمی‌توانیم این‌ها را رها کنیم. مظهر این امنیت و عامل وسط میدان این امنیت عبارت است از نیروی انتظامی؛ بنابراین بایستی اقتدار داشته باشید؛ باید بتوانید مقتدرانه عمل کنید؛ باید بتوانید با قاطعیت عمل کنید. منتها نکته کار این است که اقتدار را با ظلم نباید

اشتباه کرد؛ اقتدار را با حد و مرز نشناختن و مهار حرکت کردن نباید اشتباه کرد...» (هفته نامه تبیین، ۱۳۹۵، شماره ۳۵).

حضرت آیت الله امام خامنه‌ای (مدظله) در تاریخ ۱۳۹۰/۶/۲۹ در مراسم دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین در خصوص لزوم اقتدار و مهربانی فرمودند: «... نیروی انتظامی، هم مظهر اقتدار نظام و نظم است که می‌خواهد امنیت کشور را حفظ کند و تأمین کند و از آن پاسداری کند، هم مظهر مهربانی و دلسوزی و روحیه‌ی رأفت و رحمت نظام نسبت به آحاد مردم است. این دو تا، در کنار هم و توأم با یکدیگر باید مورد توجه قرار بگیرد. در آموزش‌ها، در دوره‌های گوناگونی که برای کارآموزی بخش‌های مختلف تشکیل می‌شود، این را بایستی به آحاد نیروی انتظامی تعلیم داد، تا جزو فرهنگ قطعی نیروی انتظامی بشود. شما می‌خواهید پشتیبانان آسایش و آرامش فکری مردم باشید. بایستی مردم، هم قدرت و اقتدار شما را احساس کنند، هم رأفت و دلسوزی و امانت و محبت شما را نسبت به خودشان [احساس کنند]... (پرتال پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار امام خامنه‌ای (مدظله العالی)).

-لزوم تبدیل پلیس به مأمین و پناهگاه مردم
-محبوبیت نیروی انتظامی در قاطعیت بر اساس قانون و اعمال قاطعیت همراه با اخلاق خوب
-نیروی انتظامی مظهر اقتدار ملی است. مظهر آن قدرتی است که مردم آن قدرت را به کار می‌برند تا برسر آدم نا امنی ایجاد کن بزنند و مانع او شوند. (جاویدی، ۱۳۹۱).

مقام معظم رهبری در کنار دو خصوصیت اقتدار و مهربانی به یکی دیگر از ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان که بسیار حائز اهمیت است، اشاره دارد و آن عزت نفس پلیس مسلمان است. پلیس دارای عزت دارای خصوصیت‌هایی است

که از لسان مبارک ایشان بیان شده است: «... آنچه بنده از نیروی انتظامی جمهوری اسلامی توقع دارم، در سه خصوصیت و سه سرفصل، قابل بیان است: یکی «اقتدار» است. نیروی انتظامی باید دارای اقتدار باشد... دوم، «عزت» است. نیروی انتظامی باید عزیز باشد. این عزت، از رفتار نیروی انتظامی ناشی می‌شود. چگونگی انجام وظیفه اوست که او را در چشم مردم عزیز می‌کند. می‌دانید که اگر کسی آلوده شد، در چشم مردم ذلیل خواهد شد. اگر کسی دلبسته به مادیات معرفی شد، از چشم‌ها خواهد افتاد. بدون استثنا، این‌طور است. پس، عزت به این است که پارسایی و پاکدامنی، در همه‌جای این نیرو مشاهده شود. همه احساس کنند که این نیرو، یک نیروی پاکدامن است و خود را به ما به‌ازای قلیل مادی و عوض‌های پست و حقیر، آلوده نمی‌کند. این، عزت خواهد آورد. این، یک امر معنوی و روحی است. سرفصل سوم «رحمت و مهربانی» است. باید نسبت به مردمی که می‌خواهید از خانه آنها، جاده آنها، امنیت آنها، مرزهای آنها و کسب و کار آنها محافظت کنید، احساس رأفت و رحمت داشته باشید. این را مردم باید احساس کنند. یعنی همان نیروی مقتدر و با صلابتی که در مقابلِ مُخَلِّبِ به امور امنیت، با کمال قدرت و صلابت می‌ایستد، وقتی که با مردم یا مظلوم مواجه می‌شود، آنها باید در او احساس رحمت و رأفت کنند. پس، قدرت و عزت و رحمت، سه خصوصیتی است که اگر در نیروی انتظامی پیدا شد، جامعه اسلامی می‌تواند به‌عنوان یک نیروی انتظامی کارآمد و قابل قبول، به آن تکیه کند (همان: ص ۱۲۹ و ۱۳۰).

عفت و پاکدامنی: عفت در لغت حاصل شدن حالتی برای نفس و جان آدمی است که به‌وسیله آن از غلبه و تسلط شهوت جلوگیری می‌شود و طلب عفت و پاکدامنی و دور شدن از حرام، استعفاف نام دارد (راغب اصفهانی، ۱۳۸۳، ج ۱: ۳۳۹). اما در اصطلاح اخلاق، عفت عبارت است از اینکه انسان در قوه شهوت و آمیزش جنسی، مطیع عقل و شرع باشد و از چیزی که عقل و شرع نهی کرده، اجتناب

نماید. عفت از مهم‌ترین فضایل انسانی است که در برابر پرده دری به کار می‌رود. در بسیاری از موارد، عفت دربارهٔ پرهیزکاری نسبت به مسائل جنسی استفاده می‌شود. مقام معظم رهبری در خصوص این موضوع به کارکنان نیروی انتظامی چنین می‌فرماید: «... نکته‌ی مهم دیگر ... عبارت از گسترش روح ایمان و تقوا در تمام رده‌های شماست. همه‌ی ما در این کشور سال‌های متمادی زندگی کرده‌ایم و از فرهنگ و گذشته‌ها و انعکاسات ذهنی مردم مطلعیم و می‌دانیم که اگر در گذشته در گوشه‌ای از کشور فرماندهی فعال مؤمن پاکدامنی بود، مردم در آن منطقه، از آن نیروی انتظامی زیرفرماندهی آن شخص خشنود، بلکه به آن علاقه‌مند بودند. بعکس، هر جا فرماندهی سست ایمان و دارای سایر خصوصیات منفی بود - که دیگر لزومی ندارد تصریح بکنیم - در آن منطقه مردم از آن نیروی انتظامی گله‌مند بودند. ... عزت به این است که پارسایی و پاکدامنی، در همه جای این نیرو مشاهده شود. همه احساس کنند که این نیرو، یک نیروی پاکدامن است و خود را به ما به‌ازای قلیل مادی و عوض‌های پست و حقیر، آلوده نمی‌کند. اگر فرض کنیم در مجموعه‌ای، مثلاً نیروی انتظامی یا یک مجموعه غیرنظامی، عده‌ای که مؤمن، پرهیزکار، مقید به امانت، پاکدامن و معتقد به انقلابند، و خود را سرباز و مدافع ارزش‌های انقلابی و معنوی می‌دانند، احساس کردند که در این مجموعه، غریب و تنها هستند، باید کشف کنید که بر فضای داخلی این مجموعه، ارزش‌های اسلامی حاکم نیست. اما به عکس، اگر کسانی که در این مجموعه، ضد ارزش‌های انقلابی و اسلامی هستند و اعتنایی به امانت، پاکدامنی، تقوا، حفاظت از احکام و مقررات اسلامی، دین، عبادت، نماز، حضور و سایر نمادها و شاخص‌های معنوی نمی‌کنند، احساس کردند که در این مجموعه تنها و بی‌پشتیبان هستند، این حاکی از آن است که بر فضای درونی این مجموعه، ارزش‌های الهی و اسلامی حاکم است. این، یک

معیار است و در تمام دستگاه‌های دولتی و تمام صحن محیط اجتماع، باید این گونه باشد.

«... شما برادران نیروی انتظامی، ... هرچه از لحاظ اخلاق و شرافت و نجابت و امانت و پاکدامنی، بر کیفیت خودتان بیفزایید، زیادی نشده است...» (جاویدی، ۱۳۹۱: ۸۵)

صحت عمل و درستکاری: صداقت و راست گویی را به معنای مطابقت محتوای سخن با واقعیت بیان کرده‌اند، برخی دیگر نیز آن را مطابقت با تشخیص و اعتقاد گوینده می‌دانند البته راست و دروغ همان گونه که بر زبان جاری می‌شود، در عمل انسان نیز خود را نشان می‌دهد، کسانی که کاری بر خلاف ظاهرشان انجام می‌دهند، دروغ گو هستند، و آن‌ها که ظاهر و باطن و اعمال شان هماهنگ است، راستگو هستند (یوسفیان و کردفیروزجایی، ۱۳۹۳: ۱۵۴).

درستکاری یعنی انجام دادن کار درست. کار درست چیست؟ کاری است که به ما و دیگران خدمت می‌کند؛ یا کاری است که به ما و دیگران صدمه نمی‌زند. درستکاری، مثل پی ساختمان است. ما چنانچه بخواهیم شخصیتمان ساختمان محکم و قابل اعتمادی داشته باشد، درستکاری برایمان اساسی می‌شود.

امام خامنه‌ای در سخنان خود در خصوص صحت عمل و درستکاری کارکنان ناچا می‌فرماید: «... نکته دیگری که بر آن، برای همه نیروی انتظامی تأکید می‌کنم، این است که در درون نیرو به صحت عمل و درستکاری و امانت، حداکثر اهمیت را بدهید. امروز، مردم شما را امین می‌شمارند. در دوران انقلاب، نیروهای انتظامی امین مردمند. باید به وظیفه این امانت، به‌طور کامل عمل کنید. کسانی که خدای نکرده در این کسوت مقدس، به‌خلاف مقتضای امانت عمل می‌کنند، باید وجدانشان به شدت سرافکننده باشد. در لباسی که مردم از آن تأمین امنیت خود را می‌جویند، اگر کسی زندگی مردم را نا امن کرد، اگر وجدان دارد، باید وجدانش

به شدت آزرده شود و اگر احساس آزرده‌گی وجدان نمی‌کند، دستگاه‌هایی که مسؤولند، باید با چنین موجودی برخورد کنند...» (جاویدی، ۱۳۹۱: ۱۱۱).

مقام معظم رهبری در خصوص لزوم سالم‌سازی فضای درونی ناجا و برخورد بدون اغماض با کسانی که صحت عمل و درستکاری ندارند چنین می‌فرماید: «.. با این‌که در نیروی انتظامی، این همه کار انجام گرفته و بحمدالله تلاش‌های کیفی زیاد و فعالیت‌های خوبی شده است - بخصوص در این اواخر احساس می‌شود که یک حرکت جدی و حقیقی برای سازندگی درونی نیرو که همان سازندگی معنوی و بشری است آغاز شده است و در داخل نیرو، با عناصری که احياناً متخلفند، واقعاً برخورد می‌شود، که این مورد تأیید ماست و باید باشد و با جدیت همین حرکت ادامه پیدا کند درعین حال، تأکید خودمان را باز هم داریم: عزیزان من! هر چه می‌توانید، در سالم‌سازی فضای درونی نیروی انتظامی تأکید کنید. هرچه می‌توانید، خود شما تخلفات داخلی نیروی انتظامی را بزرگ بشمارید...» (همان: ۱۴۸).

امانت‌داری: امانت داری یکی از صفات برجسته انسانی است و یکی از ارکان برنامه دین به شمار می‌رود. امین به کسی گفته می‌شود که اگر مالی یا چیزی به دست او سپرده شود، یا مسؤولیت به او واگذار گردد و یا سرپرستی خانواده یا گروه و دسته‌ای را بر عهده بگیرد، در مال و ناموس دیگری خیانت نمی‌کند و در کسب و کار و مسؤولیتی که بر عهده دارد، خدا را ناظر می‌داند و ایمان دارد که اگر خیانت کند، خداوند در عالم آخرت او را مجازات خواهد کرد و اگر امانت‌دار خوبی باشد، خداوند عمل او را بدون پاداش نخواهد گذاشت. شغل پلیس سراسر امانت داری است، اموال بیت المال، نگهبانی اموال مردم، اموال متهمین در نزد مأمورین، رازهای مردم نیز امانت‌اند و هیچ پلیسی حق ندارد بدون مصلحت خاص، اسرار دیگران را به هر طریقی فاش نماید. پلیس امین، مورد اعتماد مردم

است و او را به خاطر کوشا بودن در حفظ امانت‌هایی که به او سپرده‌اند، تمجید و تحسین می‌کنند.

حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله) در خصوص امانت‌داری در نیروی انتظامی می‌فرماید: «...اگر ما عرض کردیم که نیروی انتظامی باید مظهر عزت و اقتدار و رحمت باشد و تأکید هم می‌کنیم - این در واقع نوعی نشان دادن عزت و اقتدار و رحمت مدیریت کشور است. به چه کسی؟ نه به یک قشر خاص، نه به مردم معینی از آحاد کشور یا در منطقه‌ای از مناطق کشور؛ بلکه به همه. چرا؟ چون نیروی انتظامی همه جا هست. من در این جا خصوصیت امانت در برابر عرض و مال و جان و محارم و خانه و محل کار مردم را اضافه می‌کنم. رعایت امانت، یکی از اساسی‌ترین و مهم‌ترین کارهاست (جاویدی، ۱۳۹۱: ۱۷۰).

قانون‌گرایی: پلیس اسلامی در کنار تمامی موارد مزبور باید در چارچوب قانون به‌وظایف خود عمل نماید و رعایت قانون را سرلوحه کار خود قرار دهد. مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۶ در دیدار فرماندهان ناجا مسأله قانون‌گرایی را مسأله خیلی مهمی معرفی کرده و می‌فرماید: «...یک مسأله‌ی دیگری هم که خیلی به‌نظر من مهم است قانون‌گرایی است. این قانون‌گرایی دو عرصه دارد؛ یک عرصه در مواجهه‌ی با مردم؛ یعنی شما ببینید که کجا تخلف از قانون می‌شود، آنجا در مقابلش بایستید، یک عرصه‌ی دیگر در درون سازمان؛ به‌معنای اینکه عضو نیروی انتظامی در داخل سازمان نیرو به‌معنای واقعی کلمه قانون‌گرا باشد و رعایت قوانین را بکند؛ آن‌جا قانون‌گرایی بایستی بیش از همه‌جا در جریان باشد...»

<http://farsi.khamenei.ir>

بخش عظیمی از مسؤولیت‌های پلیس در مقام ضابطیت قوه قضائیه است. در این بخش از وظایف، پلیس با حقوق مردم، رعایت عدالت، مساوات و اجرای قانون سروکار دارد و به نوعی در این فرمایشات مخاطب قرار گرفته است. بنابراین، مقام

معظم‌رهبری (مدظله) در تاریخ ۱۳۸۸/۴/۷ در دیدار مسئولین قوه قضائیه در خصوص داشتن ویژگی قانون‌گرایی می‌فرمایند: «... معیار و شاخص عدل هم عمل به قانون است. اگر عمل فرد، جمع، منطبق به قانون شد، این عدالت است؛ اگر از قانون انحراف پیدا کرد، این بی‌عدالتی است. و قانون هم در نظام اسلامی، قانون اسلامی است. البته در مجموعه‌ی قوانین ما ممکن است قوانینی باشند که صددرصد با احکام اسلامی منطبق نباشند، یا قوانینی که از قبل مانده‌اند یا برخی قوانین دیگر، که اینها بایست اصلاح بشود. معیار، این است که بر طبق قانون عمل بشود. عدل، اینجا تحقق پیدا می‌کند... سخت‌ترین قسمت عدل هم عبارت است از آنجایی که طرف مقابل عدل، هست؛ زیر بار نمی‌روند، زور می‌گویند، متوقعند. اینجا بایستی ایستادگی کرد. هنر قاضی این است، استقلال قاضی این است که در یک چنین مواقعی، فقط و فقط خدا را و مرّ قانون را در نظر بگیرد. در همه‌ی قضایا - قضایای فردی، قضایای اجتماعی - اگر قانون ملاک عمل باشد، عدالت تأمین می‌شود. ... برای حل و فصل قضایا، معیار قانونی وجود دارد. اگر قانون حاکم نشد، آن چیزی که از بی‌قانونی بر سر همه خواهد آمد، بسیار تلخ‌تر است از آنچه که اجرای قانون ممکن است در کام بعضی تلخی به وجود بیاورد؛... عدل همان رعایت قانون است. اگر ما از رعایت قانون احساس ضیق کردیم، نخواستیم به قانون تن بدهیم، آنچه که بر سر ما از بی‌قانونی خواهد آمد، به مراتب از این تلخی تحمل قانون، سخت‌تر است. این را باید همه توجه کنند...» (همان منبع).

عدالت: کتاب قاموس عدالت، بررسی مبانی نظری و عملی مفهوم عدالت در کلام مقام معظم رهبری است. این کتاب با تلاش آقای مجتبی جاویدی در دو جلد تدوین و تنظیم شده است. در مقدمه این کتاب آمده است: «امروزه عدالت در حوزه اجتماع انسانی به عنوان یکی از با ارزش‌ترین و در عین حال پیچیده‌ترین

مفاهیم شناخته می‌شود و بسیاری از متفکران در طول تاریخ به دنبال رسیدن به معنا و مفهوم حقیقی عدالت و تحقق آن در جامعه بوده‌اند (جاویدی، ۱۳۸۵، ج ۱: ۲۲).

«...عدالت اجتماعی، بدین معنی است که فاصله ژرف میان طبقات و برخورداری‌های ناب‌حق و محرومیت‌ها از میان برود و مستضعفان و پابرهنگان که همواره مطمئن‌ترین و وفادارترین مدافعان انقلابند، احساس و مشاهده کنند که به سمت رفع محرومیت، حرکتی جدی و صادقانه انجام می‌گیرد. با قوانین لازم و تأمین امنیت قضایی در کشور، بساط تجاوز و تعدی به حقوق مظلومان و دست‌اندازی به حیطه‌ی مشروع زندگی مردم جمع شود. همه کس احساس کند که در برابر ظلم و تعدی می‌تواند به ملجأ مطمئن پناه برد و همه کس بداند که با کار و تلاش خود خواهد توانست زندگی مطلوبی فراهم آورد...» (۱۳۶۸/۶/۲۳ همان: ۲۸).

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی (... شعار عدالت اجتماعی نیز همین‌طور است. اهتمام به مسأله‌ی عدالت اجتماعی در کشور، نباید یک لحظه کاستی بگیرد. البته این قضیه، قضیه‌ی شعاری نیست، با گفتن هم مسأله تمام نمی‌شود؛ همه‌ی دستگاه‌ها باید تلاش کنند. همین کارهایی که امروز در کشور انجام می‌گیرد، همه لازم است و باید انجام گیرد؛ منتها جهت این‌ها باید جهت تأمین عدالت اجتماعی باشد. از مسؤولان اجرایی، تا مسؤولان قضایی، تا قانونگذاران، تا روحانیان، تا گویندگان، تا روزنامه‌نگاران، تا روشنفکران و دیگران، همه باید این را وظیفه‌ی خودشان بدانند. اگر جهت‌گیری عدالت اجتماعی در کشور ضعیف شود، هر کاری در کشور انجام گیرد، به زیان طبقات ضعیف و عامه‌ی مردم و به سود یک عده‌ی معدود زرنگ‌ها و گردن کلفت‌ها و دست و پادارها و قانون‌دان‌های قانون‌شکن که راه‌های قانون را بلندند و قانون‌شکنی را هم می‌دانند، تمام خواهد شد. مجموعه‌ای از این کارها به عهده‌ی همه است؛ بخشی از

آن هم که قابل اهمیت است، به عهده‌ی شما عزیزان نیروی انتظامی است. راه اصلاح و تکمیل و گسترش کیفی و همچنین به قدر لازم، گسترش کمی را با جدیت و قدرت دنبال کنید؛ همان‌گونه که بحمدالله چندی است احساس می‌شود که در نیروی انتظامی واقعا حرکتی محسوس است...» (۱۳۷۶/۴/۲۵ همان: ۳۸).

«...عدالت اقتصادی و عدالت اجتماعی در جامعه - یکی از شاخص‌های مهم در اقتصاد مقاومتی است، اما معنای آن این نیست که به شاخص‌های علمی موجود دنیا هم بی‌اعتنایی بشود؛ نخیر، به آن شاخص‌ها هم توجه می‌شود، اما بر محور «عدالت» هم کار می‌شود...» (http://farsi.khamenei.ir) ۱۳۹۳/۱/۱.

«...آن هدف‌ها بایستی باقی بمانند؛ هدف عدالت اجتماعی، هدف تحقق زندگی اسلامی به معنای واقعی که عزت دنیا و آخرت در زندگی اسلامی است، هدف تشکیل یک جامعه‌ی اسلامی که در آن جامعه، هم علم هست، هم عدل هست، هم اخلاق هست، هم عزت هست، هم پیشرفت هست. هدف اینهاست؛ ما به این هدف‌ها هنوز نرسیده‌ایم و در نیمه‌راه این هدف‌ها هستیم...» (۱۳۹۴/۱۱/۱۹ همان منبع).

«...اینکه ما عرض کردیم باید به آن آرمان‌ها پایند بود، باید دنبال عدالت اجتماعی بود، دنبال حمایت از محرومین بود، دنبال حمایت از مظلوم بود، با ظالم و مستکبر باید مقابله کرد، زیر بار او نرفت، اینها همه مطالبات اسلامی است، اسلام اینها را از ما خواسته است؛ این جور نیست که فقط یک محاسبه‌ی عقلانی و انسانی باشد؛ تکلیف دینی است. هرکسی این چیزها را از اسلام جدا کند، اسلام را نشناخته است؛ هرکسی حوزه‌ی معرفتی اسلام را و حوزه‌ی عملی اسلام را از محیط زندگی اجتماعی مردم و سیاسی مردم دور کند، بلاشک اسلام را نشناخته است...» (۱۳۹۵/۳/۱۴ همان منبع).

بحث و نتیجه‌گیری

رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله‌امام خامنه‌ای (دام‌ظله)، همواره با تدابیر و رهنمودهای خود راه روشنی را برای افراد و دستگاه‌های مختلف کشور در راستای رسیدن به جامعه اسلامی آرمانی نشان می‌دهند. نیروی انتظامی با یدک کشیدن عنوان پلیس اسلامی، همواره باید این رهنمودها را سرلوحه کار خود قرار دهد تا به‌عنوان پلیس اسلامی زبان‌زد و الگوی پلیس در جهان باشد. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی [سازمانی است] که باید آن را با تمام ویژگی‌های ارزنده و در تمام ابعادش حفظ و تقویت کرد تا بتواند با اتکای به خداوند به تکامل خویش ادامه دهد و همچنان در جایگاهی مطلوب و منطبق با معیارها و شاخص‌های مکتبی برگرفته از قرآن و سنت نبوی نقش بسیار مهم خود را در مجموعه نظام ولایی ایفاء کند. از این رو، همه دست اندرکاران - اعم از فرماندهان، مسئولان، مربیان و استادان، دولت و نیز آحاد این نیرو باید به وظایف خود عمل کنند. این پژوهش در راستای هدف مورد نظر خود که عبارت است از؛ شناسایی ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان و راهکارهای کاربردی آن‌ها در ناجا از دیدگاه مقام معظم فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تعداد هشت مورد از ویژگی‌های اجتماعی پلیس مسلمان از منظر و لسان مقام معظم رهبری در دیدارهایی که مسئولین و کارکنان نیروی‌های انتظامی با ایشان داشته‌اند، گردآوری شده عبارتند از: خدمت به مردم، امر به معروف و نهی از منکر، اقتدار همراه با رأفت، عفت و پاکدامنی و آثار و نتایج آن، صحت عمل و درستکاری، امانت داری، قانون‌گرایی، عدالت.

این پژوهش با هدف نامبرده با استفاده از روش تحقیق کیفی و از نوع توصیفی انجام پذیرفت و با استفاده از روش تحلیل محتوا داده‌های به‌دست آمده مورد

- تجزیه و تحلیل قرار گرفت و بنا به ویژگی‌های احصاء شده در ادامه به مهم‌ترین راه‌کارهای اجرایی شدن ویژگی‌های مذکور پرداخته می‌شود که عبارت‌اند از:
- فرماندهان ارشد با انتخاب صحیح مدیرانی که دارای روحیه «حزب الهی» هستند، آدم‌های متدین را حاکم بر سونوشت مردم کنند و معیار انتخاب مدیران تقوا، اخلاص، شناخت وظایف (تخصص) و عمل به آن باشد.
 - امام خامنه‌ای (مدظله العالی) یکی از راه‌های تحقق عدالت را مبارزه با فقر، فساد، تبعیض و طبقاتی شدن جامعه دانسته و مسئولین را از منت و برتری جویی بر مردم منع نموده‌اند. ایشان نظارت، پیگیری و بازرسی را از جمله موارد مهم در تحقق عدالت در جامعه می‌دانند. «بهره‌گیری از علم برای اجرای عدالت» را می‌توان چنین تعبیر کرد که پلیس برای احقاق حقوق عامه و تحقق عدالت و کشف جرم از علم روز استفاده کند.
 - اعمال قاطعیت با اخلاق خوب تنها رعایتی که نیروی انتظامی باید بکند، رعایت قانون و رعایت اخلاق در اجرای قانون، راهکار تحقق این ویژگی در پلیس مسلمان است.
 - مقام‌های ولایت «قدرت و عزت و رحمت» را سه خصوصیتی می‌دانند که اگر در نیروی انتظامی پیدا شد، جامعه اسلامی می‌تواند به‌عنوان یک نیروی انتظامی کارآمد و قابل قبول، به آن تکیه کند. این وظیفه بر عهده همه آحاد کارکنان نیروی انتظامی از صدر تا ذیل است.
 - مسئولین عقیدتی‌سیاسی و فرماندهان نیروی انتظامی از طریق تبیین موضوع صداقت باورهای اعتقادی و دینی کارکنان را تقویت نمایند.
 - در مسائل اداری پرسنل تحت فشار بیش از حد قرار نگیرند. اصرار مدیران و یا فرماندهان برای گفتن جزئیات دقیق یک موضوع غالباً فرد را مجبور به دروغ‌گویی

می‌کند. مثلاً اگر یکی از کارکنان به‌طور اتفاقی با ۱۰ دقیقه تاخیر در محل کار حاضر شد، تحت فشار قرار نگیرد.

- تشویق کارکنان صادق و عفو کارکنان متخلف؛ لیکن صادق باعث ایجاد اعتماد به نفس و ترویج فرهنگ راستگویی در کارکنان می‌شود.

منابع

- الهی قمشه ای، مهدی. (۱۳۸۲) ترجمه قرآن کریم، تهران: چ ۴، موسسه چاپ گلبان.
- بیات، بهرام، شرافتی پور، جعفر و عبدی، نرگس. (۱۳۸۷) پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- جاویدی، مجتبی. (۱۳۸۵) قاموس عدالت، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- جاویدی، مجتبی. (۱۳۹۱) نیروی انتظامی مظهر اقتدار ملی، تهران: معاونت سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی.
- جعفرپور، سیدحامد. (۱۳۹۵) «شاخصه‌های پلیس اسلامی از منظر فرمانده معظم کل قوا» هفته نامه تبیین، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ناجا، سال دوم، شماره ۳۵: ص ۳.
- رفیعی، حسن رضا. (۱۳۹۴) «نگاهی به مطالبات مقام معظم رهبری از پلیس ایران اسلامی همراه با دیدگاه آسیب شناسانه» فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ناجا، سال سیزدهم، شماره ۳۶، ص: ۱۲۷-۱۰۳، چ ۱۳۹۵.
- یوسفیان، نعمت... و کرد فیروزجایی، اسدا... (۱۳۹۳) منشور پلیس مسلمان، تهران: ناشر مزم هدایت، چاپ ایمان.